МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Н А Р Е Д Б А

№ …….

за придобиване на квалификация по професията

„Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги) “

ПРОЕКТ

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията код 021301 "Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги) " от област на образование "Изкуства" и професионално направление код 0213 " Изящни изкуства" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията код 021301 "Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги) " съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета и четвърта степен на професионална квалификация по професията, както и за достигане на отделни единици резултати от ученето.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковата програма по чл. 10, ал. 3, т. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове и учебни програми за ученици. Въз основа на рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 4 и 5 се разработват учебни планове и учебни програми за лица, навършили 16 години.

Раздел II

Съдържание на държавния образователен стандарт

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от учене за придобиване на

трета и четвърта степен на професионална квалификация по професията, критериите и средствата за оценяване на всяка единица резултат от учене, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми по чл. 3, разработени въз основа на тази наредба, започват да се прилагат от учебната 2026 - 2027 г. за учениците, които постъпват в VIII клас в училищното професионално образование и обучение, а за лица, навършили 16 години - от 1 януари 2026 г.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ

Приложение към чл. 2

ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА „ИЗЯЩНИ ИЗКУСТВА“

Професионално направление:					
0213	**Изящни изкуства**				
Професия					
021301	**Изящни изкуства** (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)				
Степени на професионална квалификация		**-**	**-**	**III**	**IV**
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)		**-**	**-**	**4**	**5**
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)		**-**	**-**	**4**	**5**

ПРОЕКТ

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

За придобиване на трета и четвърта степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г. изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

1.1.1. За придобиване на трета степен на професионална квалификация

- за ученици - завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години - придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

1.1.2. За придобиване на четвърта степен на професионална квалификация - завършено средно образование.

1.1.3. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

2. Описание на професията

2.1. Трета степен на професионална квалификация по професията

Лицата, завършили трета степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства“ (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги) създават оригинални художествени произведения, които са комбинация от въображението и техническите умения и са носители на най-съществените духовни и творчески характеристики на автора. Основната цел на тяхната дейност е постигането на силно визуално и естетическо въздействие чрез живописни, графични, скулптурни творби и компютърни произведения, създадени чрез дигитални технологии.

Професията обхваща широка гама от творчески и практически области, които комбинират генериране на оригинални идеи и цялостното техническо изпълнение, което минава през следните етапи: проучване, идейни скици, черно-бели и цветни проекти, макети, и последваща реализация посредством графични, живописни, пластични изразни средства и материали.

Изпълнението на различни творчески проекти (задачи) е свързано с познаването и владеенето на основите на композицията, пространственото изграждане, теорията на цветовете, подбор на подходящи изразни средства и техники за представяне на идеите, което изисква комбинация от теоретични, технически, стратегически и творчески умения.

Изисква се познание за строежа на човешкото тяло.

Професията изисква творческо и критично мислене, креативност, усет за форма, обем, цвят и пропорции, както и умения за работа с различни материали, техники и технологии.

В професионалната си дейност лицата използват необходимия за целта инструментариум и материали. Това им позволява да създават художествени произведения в съответствие със спецификата на отделните изящни изкуства.

ПРОЕКТ

Лицата притежават дигитални умения, подпомагащи основната им дейност и разширяващи границите на творческия процес.

Професията се упражнява в оборудвани за целта специализирани ателиета/студиа, творчески бази, галерии, школи, международни форуми. Изисква се проследяване на насоките в развитието на съвременните изящни и дигитални изкуства, участие в конкурси, колективни и самостоятелни изложби, пленери, национални и международни форуми /фестивали, биенале, триенале и др./, проектна дейност.

Изисква се висока степен на мотивация, самодисциплина, визуална култура, въображение, естетическо чувство, внимание към изпълнението на творческите задачи и стремеж към непрекъснато развитие и усъвършенстване.

Професията „Изящни изкуства“ изисква познания по композиция, рисуване, перспектива, пластична анатомия, цветознание, компютърни програми и дигитални технологии.

Професията изисква познания по История на изкуството – епохи и периоди, стилове, направления, течения, явления, значими автори и произведения.

Лицата се реализират като самостоятелни творци в областта на живописта, графиката, стенописта, скулптурата, илюстрацията, дигиталните изкуства, в творчески колективи, в художествени ателиета, в галерии, музеи и културни институции.

Професионалните задължения включват умения за работа в екип, поемане на отговорности за планиране, координиране и изпълнение на конкретни задачи. Работата изисква активна комуникация с клиенти, колеги, галеристи, издателства и надграждане на знанията, включително по въпросите на авторското право, дигиталната сигурност и професионалната етика.

Лицата отговарят на изискванията за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.).

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства – живопис“, създават оригинални художествени произведения - кавалетни и монументални живописни творби, чрез прилагане на придобити знания и умения, композиционни и технологични подходи. Самостоятелно разработват и реализират собствени идеи в областта на натюрморта, пейзажа, портрета, фигуралната композиция, абстрактната живопис, както чрез традиционните правила и изразни средства на живописта – цвят, форма, композиция, светлина и пространство, така и чрез нови, нестандартни начини на изразяване. Професията изисква познания за основите на цветознанието, разбиране на естетическите и теоретични основи на изящните изкуства. Професията изисква теоретични и технологични знания и умения - познания в областта на традиционните и съвременните техники на живописта – темперна живопис, маслена живопис, акрилна живопис, акварелна живопис, познания за перспективно изграждане на пространство, за анатомичния строеж на човешкото тяло, за развитието на живописта от древността до наши дни. Завършилите професията могат да анализират, защитават и реализират своята художествена идея, могат да работят, както самостоятелно, така и в екип в областта на изящните изкуства или да продължат професионалното си образование във висши учебни заведения.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства – графика“, създават оригинални графични творби, отпечатани в различни графични техники, чрез прилагане на придобити знания и умения, композиционни и технологични подходи. Те самостоятелно разработват и реализират собствени идеи в областта на жанровете

ПРОЕКТ

натюрморт, пейзаж, портрет, фигурална композиция, или в областта на абстрактното изкуство, както чрез традиционните правила и изразни средства на графиката, така и чрез нови, нестандартни начини на изразяване. Професията изисква познания за изграждане на пространство, форми и обем чрез изразните средства на графиката – линия, щрих, петно, контраст между черно, бяло и тонове, познания за перспективно изграждане на пространство, анатомичния строеж на човешкото тяло. Професията изисква разбиране на естетическите и теоретични основи на изящните изкуства, познания за развитието на графиката в исторически план. Завършилите професията могат да анализират и защитават своята художествена идея, могат да работят, както самостоятелно, така и в екип в областта на изящната и приложната графика или да продължат професионалното си образование във висши учебни заведения. Професията изисква знания и умения в областта на традиционните техники за дълбок, висок, повърхностен печат – дървогравюра, линогравюра, суха игла, офорт, литография, както и прилагане на съвременни техники като сериграфия(ситопечат), дигитална графика.

Придобилите трета степен по професията „Изящни изкуства – стенопис“, създават живопис върху стенна мазилка/фреска, таван или друга стабилна плоскост/платно. Стенописта е една от най-значимите и въздействащи области на изящните изкуства, която обединява художественото виждане, технологичното майсторство и взаимодействието с архитектурната среда. Тя предлага уникална възможност обучаемите да развият своя творчески потенциал в мащаб, далеч надхвърлящ традиционната живопис върху платно. Обучението по стенопис разкрива богатството на традиционните и съвременните техники – от фреско**,** секо и сграфито**,** до декоративна акрилна живопис, мозайка и витраж. Лицата усвояват принципите на композицията, колорита и пространственото изграждане**,** като се учат да работят в пряка връзка с архитектурната среда, светлината и функцията на пространството. Стенописта като учебен предмет има дълбоко културно значение. Тя пази и развива наследството на българската и европейската художествена традиция, насърчава уважение към историческите техники и формира професионална чувствителност към етичните практики и работа в екип при работа в публична среда и върху културни паметници.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства – скулптура“, създават пластични форми, като прилагат основни познания за изграждане на обем, форма и пространство. Самостоятелно разработват и реализират авторски идеи чрез традиционните техники за създаване на пластична форма - моделиране, изсичане, конструиране и отливане. Прилагат знания свързани със спецификата на използваните материали, поддръжка на характерните за дейността професионални инструменти, както и тяхната безопасната употреба. Професията изисква задълбочени познания в областта на композицията, анатомията, естетиката и теоретичните основи на изящните изкуства. Професията изисква наблюдателност, художествена изразност, пространствено мислене и умение за създаване на завършени произведения с професионална художествена стойност. Завършилите професията могат да анализират и защитават своята художествена идея, могат да работят както самостоятелно, така и в екип в областта на изящните изкуства, или да продължат професионалното си образование във висши учебни заведения.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства - дигитални изкуства“ създават всякакъв вид компютърно генерирани произведения или такива, за които дигиталната технология е интегрална част от творческия процес – компютърни или сканирани изображения, дигитално манипулирани видеа, визуални колажи или интерактивни творби.

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията „Изящни

ПРОЕКТ

изкуства – илюстрация и оформление на книги“ професията обединява творческа визуална изява и приложна графика, като основната цел е създаване на художествени илюстрации и визуално оформление за книги, списания и други печатни или дигитални издания. Специалистът работи с текст и изображение, за да подсили съдържанието и да създаде естетически завършен продукт, който привлича и задържа вниманието на читателя. Негови основни дейности са: създаването на художествени илюстрации за различни жанрове книги – детски книги, белетристика, научнопопулярни издания и др.; разработка на визуална концепция и оформление на книгата (корица, вътрешни страници, типография);подготовка на файлове за печат или дигитални формати според посочени изисквания. Специалистът трябва да притежава: отлични художествени и графични умения; добро чувство за композиция, цветове и визуална хармония; креативност и способност за визуално интерпретиране на текст; техническа грамотност – работа с графични програми и др. Негови перспективи за развитие са: работа в издателства и студия за графичен дизайн; самостоятелни проекти и самостоятелна художествена практика; създаване на илюстрирани книги и участие в арт изложби; развитие към дигитални медии, анимация и комикси.

2.2. Четвърта степен на професионална квалификация по професията

Лицата, завършили четвърта степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“ притежават компетентности за самостоятелно творчество, създаване и управление на художествени проекти и реализации в цялостния им творчески, организационен и производствен процес. Те планират, координират и контролират дейностите по проектиране и реализация на авторски произведения, продукти и серии, като съчетават художествения подход с иновативни технологични решения. Професионалната им дейност обхваща целия цикъл – от изследването, проектирането и визуална комуникация, до реализацията на проекта, представяне и популяризиране на произведенията. Способни са да менажират творческите, технологичните, финансови и организационните процеси. Могат да организират и ръководят екипи, творчески студиа, ателиета, работилници, изложби, галерии и образователни проекти.

Завършилите четвърта степен на професионална квалификация по професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“ съчетават традиционните художествени ценности с новите тенденции в съвременните визуални изкуства и устойчивите технологии. Те създават оригинални авторски продукти, които отразяват личен стил, професионална зрялост и културна осъзнатост.

ПРОЕКТ

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на трета и четвърта степен на професионална квалификация по професията

Степен на професионална квалификация	Ниво по НКР/ ЕКР	Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)															
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9	ЕРУ 10	ЕРУ 11	ЕРУ 12	ЕРУ 13	ЕРУ 14	ЕРУ 15	ЕРУ 16
		Обща ПП		Отраслова ПП					Специфична ПП								
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
IV	5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“

ЕРУ 3. Основи на композицията, конструктивното и пластичното изграждане на формата

ЕРУ 4. Закони на линейната и въздушната перспектива

ЕРУ 5. Конструкция, форми и пропорции на човешкото тяло

ЕРУ 6. Дигитални средства в областта на изящните изкуства

ЕРУ 7. Развитие на визуалните изкуства в исторически план

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“

ЕРУ 8. Основни принципи на живописта

ЕРУ 9. Основни принципи на графиката

ЕРУ 10. Основни принципи на стенописта

ЕРУ 11. Основни принципи на скулптурата

ЕРУ 12. Дигитални изкуства

ЕРУ 13. Изкуство на книгата, илюстрация и визуален разказ

ЕРУ 14. Комуникация и презентиране

ЕРУ 15. Организиране, планиране и осъществяване на цялостен творчески процес – самостоятелно и в група

ЕРУ 16. Анализ, оценка и методи за усъвършенстване на цялостната творческа дейност

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“

3.2.1 Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	**Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда**
Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасни условия на труд (ЗБУТ) на работното място
Знания	• Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и

ПРОЕКТ

	техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	• Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации
Компетентности	• Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	• Познава нормативни актове, свързани с опазването на околната среда и ЗБУТ • Познава трудово-правните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социално развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	• Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	• Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за: - хигиенните норми - здравословните и безопасни условия на труд на работното място - овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ - превантивната дейност за опазване на околната среда Част по практика на професията: • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация

ПРОЕКТ

	• Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 2	**Икономика и предприемачество**
Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика
Знания	• Познава основни икономически понятия - търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката - данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите - приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологична отговорност при ръководене на бизнес
Умения	• Използва основни икономически понятия като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	• Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	• Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	• Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	• Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания

ПРОЕКТ

	• При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	**Основи на композицията, конструктивното и пластичното изграждане на формата**
Резултат от учене 3.1	Прилага основни принципи на композицията в рисуването
Знания	• Познава елементите на визуалната композиция и ролята им за качествата на произведението – композиционен център, геометричен център, смислов център, планове и фон, ритъм • Познава видовете композиция - хоризонтална, вертикална, диагонална, пирамидална/триъгълна, кръгова, симетрична и асиметрична, отворена и затворена • Познава ролята на композицията за въздействието ѝ на визуалните произведения
Умения	• Изпълнява етапите в изграждане на художествена творба • Използва елементите на рисунката при създаване на класически етюди, линеарни и тонални произведения • Изпълнява с различни графични и живописни материали от натура натюрморт, пейзаж, глава, полуфигура и цяла фигура • Прилага законите на линейната и въздушната перспектива • Разчита на художествено-образното мислене като способност за синтез на представите, в резултат на който се формира художествения образ
Компетентности	• Прилага законите и принципите за изграждане на композицията на художественото произведение • Ефективно използва подбора на композиционно решение

ПРОЕКТ

	при създаване на произведения по въображение и от натура
Резултат от учене 3.2	Прилага основни принципи в рисуването на класически етюди, линеарни и тонални произведения
Знания	• Познава елементите на рисунката: точка, линия, тон, равнина, форма, пространство, ритъм, баланс • Познава качествата на материалите за рисуване – молив, въглен, креда, туш и др. и на основите - хартия, картон и др. • Познава видовете рисунки според функцията: етюд, ескиз, скица, рисунка, работен картон • Познава видовете рисунки според предназначението: учебна, проучвателна, творческа и др. • Идентифицира рисуването като основа на изобразителната творческа дейност • Описва етапното изграждане на учебния етюд • Дефинира връзка със знанията по перспектива и композиция • Познава пропорциите и анатомията на човешкото тяло
Умения	• Изпълнява етапите в изграждане на художествена творба • Използва елементите на рисунката при създаване на класически етюди, линеарни и тонални произведения • Изпълнява с различни графични материали от натура натюрморт, пейзаж, глава, полуфигура и цяла фигура • Прилага законите на линейната и въздушната перспектива • Спазва условията за безопасна работа • Разчита на художествено-образното мислене като способност за синтез на представите, в резултат на който се формира художествения образ
Компетентности	• Владее знания и умения за поетапното графично изобразяване на форми, обеми и пространство • Познава законите на композицията, перспективата и пластичната анатомия • Формира наблюдателност и познавателни способности • Организира изобразителни качества и навици: зрителна па-мет, пространствено и логическо мислене • Формира способност за концентрация и аналитичност • Създава способност за синтез
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва елементите и принципите на композиране и формо-образуване в рисуването. Разграничава етапите и видовете материали, може да обясни ролята им в създаването на ви-зуално съдържание Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Изпълнява визуални задачи, като прилага поетапно принципите на композиране и формообразуване. • Подбира и използва материалите за създаването на конкретно изображение в рисуването.
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 4	**Закони на линейната и въздушната перспектива**
Резултат от учене 4.1	Прилага перспективно изменение на обектите в пространството
Знания	• Познава основните закони на линейната перспектива за правилно изграждане на триизмерното пространство • Познава основните термини на линейната перспектива – картинна равнина, хоризонт, система от помощни равнини, убежни точки, дистанция • Познава особенностите на различните видове осветление и свързаното с тях изграждане на хвърлени и собствени сенки
Умения	• Прилага на практика закономерностите на линейната перспектива при построяване на геометрични тела в различни перспективни изгледи и позиции спрямо линията на хоризонта и спрямо рисуващия • Избира подходящо осветление за получаване на определени сенки хвърлени/собствени • Прилага знанията по перспектива в професионалната си подготовка – часове по рисуване, живопис, графика, пленер и в свободната си творческа дейност
Компетентности	• Използва основните понятия и термини на линейната перспектива в контекста на цялостната професионална подготовка • Прилага теоретични и практически знания по перспектива в професионалната си подготовка • Използва висока и ниска гледна точка при перспективни построения, свързани с определени композиционни и смислово-психологически изобразителни проблеми
Резултат от учене 4.2	Прилага тонално и цветово изменение на обектите в пространството
Знания	• Познава основните закони на въздушната перспектива за реалистично изобразяване на пространство – избледняване на цветовете, намаляване на контраста, омекотяване на контурите • Описва характеристики като нюанс, оттенък, наситеност и яркост

ПРОЕКТ

	• Познава особенностите на различните видове осветление и свързаното с тях изграждане на хвърлени и собствени сенки • Познава закономерностите на изграждането на триизмерното пространство с цвят • Разбира физическата основа на въздушната перспектива
Умения	• Прилага на практика закономерностите на въздушната перспектива за реалистично изобразяване на пространството в пейзажа – избледняване на цветовете, намаляване на контраста, омекотяване на контурите • Изгражда правилно триизмерно пространство с помощта на цветови нюанси • Прилага знанията по перспектива в професионалната си подготовка – часове по рисуване, живопис, графика, пленер и в свободната си творческа дейност
Компетентности	• Прилага теоретични и практически знания по перспектива в професионалната си подготовка • Използва висока и ниска гледна точка при перспективни построения, свързани с определени композиционни и смислово-психологически изобразителни проблеми • Изгражда тонално и цветово дълбочината на пространството в изобразителното поле
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Притежава теоретични знания за историческото развитие на науката перспектива, елементите на перспективната система • Използва специфичната терминология в перспективата • Познава строежа на окото и връзката между зрителния апарат, зрителните възприятията и перспективната система • Познава особеностите на изграждане на пространство при линейната и въздушната перспектива • Използва знанията си за линейната и въздушната перспектива в професионалната подготовка Част по практика на професията: • Вярно и точно прилага законите на линейната и въздушната перспектива в практическата си дейност • Използва убедително убежните точки при композиционното изграждане
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 5	**Конструкция, форми и пропорции на човешкото тяло**

ПРОЕКТ

Резултат от учене 5.1	Познава костната система на човешкия скелет
Знания	• Познава видовете кости в човешкото тяло и свързването между тях • Познава костите на черепа, дяловете на черепа, свързването на костите на черепа • Познава характеристиките на скелет на торс – скелет на гръбначен стълб, скелет на раменен пояс, скелет на гръден кош, скелет на тазов пояс • Познава характеристиките на скелет на крайници – скелет на мишница, скелет на предмишница, скелет на ръка, скелет на бедро, скелет на подбедрица, скелет на стъпало
Умения	• Изобразява анатомично правилно човешки скелет и костите му поотделно • Изобразява анатомично правилно човешки череп
Компетентности	• Използва знанията си за конструкцията и костната система
Резултат от учене 5.2	Познава мускулатурата и външните форми в човешкото тяло
Знания	• Познава дъвкателните и мимическите мускули на главата, залавните им места, функция и пластика • Познава основните области и равнини на главата • Познава външните форми на главата– око, ухо, нос, уста, техните характеристики и пропорции • Познава повърхностните мускули на торса, техните залавни места, функция и пластика • Познава повърхностните мускули на крайниците, техните залавни места, функция и пластика • Познава каноните за пропорциите на човешкото тяло в исторически план
Умения	• Изобразява анатомично правилно човешка глава • Изобразява анатомично правилно мускулатура • Прилага знанията си за действието на мимическите мускули и изобразява различни психични състояния на човешкото лице • Изобразява анатомично правилно око, ухо, нос, уста • Познава и изобразява механиката на човешка фигура
Компетентности	• Използва знанията си по пластична анатомия на човешкото тяло в професионалната си подготовка
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Притежава теоретични знания за костите в човешкото тяло • Притежава теоретични знания за повърхностните мускули в човешкото тяло • Притежава теоретични знания за основните пропорции в човешкото тяло Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Изобразява анатомично правилно части от човешкото тяло • Изобразява анатомично правилно цяла човешка фигура
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 6	**Дигитални средства в областта на изящните изкуства**
Резултат от учене 6.1	Работи с видове дигитални изображения, файлови формати и периферни устройства
Знания	• Познава основните видове дигитални изображения, техните характеристики и специфичната терминология – растер, вектор, пиксел, резолюция и др. • Познава основните цветни пространства и основните файлови формати за изображения, тяхното предназначение и приложение • Познава основните видове периферни устройства, тяхното предназначение и практическото им приложение
Умения	• Работи с основните файлови формати за изображения • Ползва по предназначение основните периферни устройства
Компетентности	• Използва дигитални устройства и файлови формати съобразно изискванията на конкретна художествена задача
Резултат от учене 6.2	Използва специализиран софтуер за създаване и обработка на дигитално изобразително съдържание
Знания	• Познава основния специализиран софтуер за създаване и обработка на статични и движещи се изображения, текст и звук • Познава интерфейса, основните методи и инструменти за работа с векторни програми – работа с линии, обекти, цвят, текст, слоеве, маски, трансформации • Познава интерфейса, основните методи и инструменти за работа с растерни програми – контраст, цветен баланс, селекции, четки, филтри, ретуш, работа със слоеве и ефекти
Умения	• Подбира и работи с програми за създаване и обработка на векторни изображения • Подбира и работи с програми за създаване и обработка на растерни изображения • Ползва по предназначение основните функции на специализираните програми за създаване и обработка на статични и движещи се изображения и текст

ПРОЕКТ

Компетентности	• Ползва дигитални средства за изобразяване, проектиране, визуализация и презентиране при упражняване на професията
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва основните видове дигитални изображения, техните характеристики и специфичната терминология • Описва основния специализиран софтуер, качествата и методите му при създаване и обработка на изображения и текст • Описва основните видове периферни устройства, тяхното предназначение и методите за употребата им Част по практика на професията: • Изпълнява практически задачи със специализиран софтуер за създаване и обработка на изображения, текст и звук • Може да изпълнява практически задачи, ползвайки основните видове периферни устройства
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 7	**Развитие на визуалните изкуства в исторически план**
Резултат от учене 7.1	Познава епохи, периоди, стилове, направления, течения, явления, значими паметници, автори и произведения
Знания	• Познава предпоставките за възникване и основни характеристики на изкуството през различните епохи и периоди • Познава връзките между изкуството и историческите, философските и социалните процеси от праисторията до наши дни • Посочва основни паметници, значими автори и творби • Познава ролята на изкуството в човешката култура и идентичност • Познава специфична терминология и методи за анализ на изкуството
Умения	• Разпознава и анализира процесите, художествени стилове и епохи в изкуството от праисторията до наши дни • Разбира връзката на изкуството с историко-социалната проблематика на времето – митология, религия, философия, наука, политика, икономика, явления в обществения живот • Оценява ролята на изкуството във формирането на човешката култура и идентичност

ПРОЕКТ

	• Използва специфичната терминология и методи за анализ в изкуството
Компетентности	• Използва в професията си познанията за процесите и развитието на визуалните изкуства в исторически план
Резултат от учене 7.2	Извършва характеристика и анализ на явления, процеси, творби на значими автори
Знания	• Познава развитието на визуалните изкуства от праисторията до наши дни, художествените стилове, техники, материали, идеи и културния контекст, в който са създадени произведенията на изкуството • Познава значими автори и техните произведения, основни термини и методи за анализ • Познава специфичната терминология за визуалните изкуства
Умения	• Дефинира теоретични понятия, свързани с исторически епохи, стилови направления, тенденции, течения • Разпознава автори, заглавия на творби, епоха, материал и техника, местоположение на творбата • Сравнява близки по стил произведения, явления • Описва композицията, изразните средства, организация на елементите • Анализира основните принципи на композицията • Интерпретира произведение на изкуството • Осъзнава развитието на визуалните изкуства като част от световния исторически процес
Компетентности	• Ползва познанията за процесите и развитието на визуалните изкуства в исторически план
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва основни характеристики на изкуството през различните епохи и периоди • Посочва факти и събития от историята на изкуството - епохи и периоди, стилове, направления, течения, явления, значими паметници, автори и произведения • Описва ролята на изкуството и връзките с исторически, философски и социални процеси през различните епохи • Посочва основни паметници, значими автори и творби Част по практика на професията: • Разпознава и анализира процесите, художествени стилове и епохи в изкуството от праисторията до наши дни • Използва специфичната терминология и методи за анализ в изкуството
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията:

ПРОЕКТ

	• Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 8	**Основни принципи на живописта**
Резултат от учене 8.1	Използва изразни средства в живописта
Знания	• Познава живописта като изкуство, с различните видове живописни техники • Обяснява тяхната специфика, технологични и експресивни параметри • Дефинира етапите в изграждане на художествена творба • Разпознава спецификата, богатството и изразните възможности на различните материали и пластични живописни техники – маслени бои, акрилни бои, темперни бои, акварелни бои • Познава изразните средства на живописта – цвят, форма, композиция, светлина и пространство • Назовава възможностите на различните техники и живописни материали
Умения	• Използва на практика научените понятия и терминология в живописта • Прилага придобитите знания, композиционни и технологични подходи • Прилага принципите за изграждане на обемната композиция
Компетентности	• Формира развитие на пространствено-образното мислене и интерпретиране на формата чрез различните живописни средства, материали и техники • Разработва и реализира собствени идеи в областта на натюрморта, пейзажа, портрета, фигуралната композиция, абстрактната живопис • Разработва, анализира и проучва поставените задачи и създава художествено произведение • Произвежда трайни навици за възприемане, пресъздаване, оценяване и творческо осмисляне на околната материална и духовна среда • Създава естетическо възприятие
Резултат от учене 8.2	Изгражда композиция в живописна творба
Знания	• Познава елементите на визуалната композиция и ролята им за качествата на произведението – композиционен център, геометричен център, смислов център, планове и фон, ритъм • Познава видовете композиция – хоризонтална, вертикална, диагонална, пирамидална/триъгълна, кръгова, симетрична и асиметрична, отворена и затворена

ПРОЕКТ

	• Познава ролята на композицията за въздействието ѝ на визуалните произведения
Умения	• Изпълнява етапите в изграждане на живописна творба • Използва изразните средства на жипописта при създаване на класически етюди, ескизи, кавалетни и линеарни и тонални произведения • Изпълнява с различни цветни материали от натура натюрморт, пейзаж, глава, полуфигура и цяла фигура • Прилага законите на линейната и въздушната перспектива • Предава чрез живописни средства форма, обем и движение
Компетентности	• Владее живописните техники • Изгражда самостоятелно композиция и пространство • Изгражда цветови хармонии • Създава авторски концепции с традиционни и нетрадиционни средства
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Дефинира етапите в изграждане на живописната творба • Разработва идея и скица Част по практика на професията: • Изгражда композиция и цветово решение • Изпълнява проект в техника с необходимия за целта инструментариум • Проявява креативност и индивидуален подход
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 9	**Основни принципи на графиката**
Резултат от учене 9.1	Използва изразни средства в графиката
Знания	• Познава графиката като изкуство и приложението на графичните техники • Разпознава тяхната специфика, технологични и експресивни параметри • Познава изразните средства на графиката - линия, щрих, петно, контраст между черно, бяло и тон • Посочва етапите в изграждане на художествена графична творба • Познава приложението на целия инструментариум за създаване на графична творба • Познава традиционните техники за дълбок, висок, повърхностен печат – дървогравюра, линогравюра, суха игла, офорт, акватинта, резерваж, литография, както и съвременни техники като сериграфия(ситопечат), дигитална графика

ПРОЕКТ

	• Разпознава спецификата и изразните възможности на всяка една от графичните техники
Умения	• Използва на практика научените понятия и терминология в графиката • Използва целия инструментариум при изграждане на графични творби • Прилага придобити знания и умения, композиционни и технологични подходи • Оформя естетически графична творба, надписва съгласно стандартизирани международни символи
Компетентности	• Представя идеята чрез визуални материали, съответстващи на целта на проекта
Резултат от учене 9.2	Изгражда композиция в графичната творба
Знания	• Познава елементите на визуалната композиция и ролята им за качествата на произведението – композиционен център, геометричен център, смислов център, планове, ритъм • Познава видовете композиция – хоризонтална, вертикална, диагонална, пирамидална/триъгълна, кръгова, симетрична и асиметрична, отворена и затворена • Познава ролята на композицията за въздействието ѝ на визуалните произведения
Умения	• Изпълнява етапите в изграждане на графична творба • Използва изразните средства на графиката при създаване на класически етюди, ескизи, кавалетни, линеарни и тонални произведения • Изпълнява с материали от натура натюрморт, пейзаж, глава, полуфигура и цяла фигура • Прилага законите на линейната и въздушната перспектива • Предава с графични средства форма, обем и движение
Компетентности	• Владее графични техники • Изгражда самостоятелно композиция и пространство • Създава авторски концепции с традиционни и нетрадиционни средства
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Разработва идея и скица Част по практика на професията: • Изгражда композиция и пространство • Изпълнява проект в техника с необходимия за целта инструментариум • Проявява креативност и индивидуален подход
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание

ПРОЕКТ

	по практика
ЕРУ 10	**Основни принципи на стенописта**
Резултат от учене 10.1	Изпълнява визуален проект в съответствие с технически, етични и правни изисквания
Знания	• Познава основите на композиция, перспектива и цветознание • Познава разработка на идея, скица и картон за стенопис • Познава методите на пренасяне на изображение върху стена (мрежа, шаблон, прожекция)
Умения	• Прилага теоретичната основа/лекции,беседи и презентации по темите • Прилага знанията си в създаване на проекти по зададена тема и конкретна архитектурна среда • Работи в екип, организация и споделяне на отговорности, ръководителски опит и изпълнителски умения • Развива своята креативност и оригиналност при разработването на различните проект • Прилага наученото и от другите предмети/анатомия, перспектива и история на изкуството/в своите учебни задачи
Компетентности	• Владее основните принципи на композицията в стенната живопис • Владее прилагане на цветови хармонии, ритъм, баланс и стилове • Владее създаването на ескизи, картон (шаблон) и проекти за стенописи • Владее работата с различни изразни средства и стилови направления в стенописната традиция – от класически фрески до съвременен стенопис • Владее познаване на класическите и съвременните техники в стенописта: фреско, секо, сграфито, мозайка и др. • Владее умения за подготовка на основата – мазилка, грундиране и оценка на стенната повърхност • Владее знания за химичен състав, поведение и трайност на използваните материали • Владее прилагане на безопасни и устойчиви технологии при работа на обекти (интериор/екстериор)
Резултат от учене 10.2	Изгражда композиция в стенописната творба
Знания	• Познава различните етапи при създаване на стенопис – от идея до изпълнение • Посочва как да работи в безопасност с инструменти и материали • Познава как да се грижи за инструментите и работната среда • Познава символика в религиозната и съвременната стенопис

ПРОЕКТ

	• Познава видовете стенописни техники: фреско, секо, сграфито, акрил • Познава основите на авторското право и етика при работа в обществени пространства
Умения	• Добива умения за работа в екип,организация и споделяне на отговорности,ръководителски опит и изпълнителски умения • Прилага знанията си в създаване на художествени произведения изпълнени в специфичен материал/мозайка, сграфито, стъклопис, фреско • Подготвя основата (мазилки, грундиране) • Използва различни материали – бои, четки, лепила • Представя и защитава проект
Компетентности	• Владее организираност и спазване на работни графици при дългосрочни задачи • Владее толерантност към критика и способност за самокритичен анализ на работата • Владее начините за изготвяне на портфолио с представителни работи (хартиен и/или дигитален вариант) • Участие в изложби, конкурси, пленери и училищни проекти • Владее използването на графични програми за създаване на скици и презентации (напр. Photoshop, Canva и др.) • Владее умения за работа в екип по общи проекти (напр. стенопис в училище или обществена сграда) • Владее представяне на авторски идеи чрез устна защита и визуална презентация • Владее етична и отговорна работа в споделено работно пространство
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: Разработка на идея и скица • Формулира ясна, оригинална, съобразена с темата идея • Създава добре развити скици Част по практика на професията: Композиция и цветово решение • Създава балансирана композиция с хармонични и целенасочени цветове Техническо изпълнение • Съобразява избраната техника с изпълнението (фреско, секо и др.); работи чисто и прецизно Подготовка и пренасяне на изображението • Добре използва мрежа, шаблон или друг метод за пренасяне; точност Презентация и защита на проекта • Изразява се ясно, обосновава художествения си избор, използва подходящи термини

ПРОЕКТ

	Креативност и личен почерк • Проектът показва оригиналност, индивидуален подход или артистична интерпретация
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 11	**Основни принципи на скулптурата**
Резултат от учене 11.1	Прилага видове композиции в скулптурата
Знания	• Познава основните принципи на композицията • Дефинира елементите на композицията: обем, пространство, силует, баланс, ритъм, движение, акцент, контраст
Умения	• Анализира и назовава елементи на композицията, използвани в примерни произведения/образци от историята на изкуството • Изпълнява хармоничен и естетически обоснован художествен проект в областта на скулптурата
Компетентности	• Вярно и точно определя композиционните елементи в областта на триизмерното изкуство
Резултат от учене 11.2	Изгражда пластични форми – кръгла пластика
Знания	• Познава основни етапи в развитието на скулптурата и особеностите на различни стилове и направления • Познава художествените материали и инструменти, използвани в професионалната скулптурна практика • Познава композиционни закономерности:обем, пространство, силует, баланс, ритъм, движение, акцент, контраст • Познава технологичните процеси при моделиране и отливане
Умения	• Прилага последователно етапите на работа • Изпълнява проект по натура и по авторска тема • Изпълнява макет в предварително определен мащаб • Анализира и коригира проекта по отношение на композиция, пластичен изказ и естетическо оформление • Използва основни технологични процеси за реализиране на композицията - моделиране от мек, пластичен материал, изготвяне на калъп, отливане на модела в траен, устойчив материал (гипс, смола и др.) • Финални довършителни техники
Компетентности	• Работи организирано и безопасно в ателийна среда, като спазва професионалните технологични изисквания • Представя и защитава собствените си творби пред педагогическа, професионална и обществена аудитория • Създава самостоятелен скулптурен проект, включващ анализ на тема, разработка на идеи, макет и окончателна реализация

ПРОЕКТ

Резултат от учене 11.3	Изгражда релефни форми
Знания	• Познава основни етапи в развитието на релефа и особеностите на различните видове • Познава художествените материали и инструменти, използвани в професионалната скулптурна практика • Познава композиционни закономерности: баланс, ритъм, акцент, контраст, обем, пространство, силует • Познава технологичните процеси, етапи и материали при реализиране на проект
Умения	• Изпълнява релефни форми, следвайки композиционните канони • Прилага последователно етапите на работа • Изпълнява проект по натура и по авторска тема • Изпълнява макет в предварително определен мащаб • Анализира и коригира проекта по отношение на композиция, пластичен изказ и естетическо оформление • Използва основни технологични процеси за реализиране на композицията - моделиране от мек, пластичен материал, изготвяне на калъп, отливане на модела в траен, устойчив материал (гипс, смола и др.) • Прилага финални довършителни техники
Компетентности	• Работи организирано и безопасно в ателие, като спазва професионалните технологични изисквания • Представя и защитава собствените си творби пред педагогическа, професиолна и обществена аудитория • Създава самостоятелен скулптурен проект, включващ анализ на тема, разработка на идеи, макет и окончателна реализация
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава основни етапи в развитието на релефа и особеностите на различните видове, художествените материали и инструменти • Познава етапи и материали при реализиране на проект Част по практика на професията: • Създава самостоятелен скулптурен проект • Прилага основни технологични процеси за реализиране на композицията • Използва финални техники
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 12	**Дигитални изкуства**
Резултат от учене 12.1	Познава основите на дигиталната визуализация

ПРОЕКТ

Знания	• Познава принципите на дигиталната графика и визуализация: пиксели, резолюция, цветови модели. • Познава характеристиките на различни дигитални формати и тяхното предназначение. • Разбира основите на композицията, перспектива, баланс и визуална йерархия в дигиталното изображение
Умения	• Използва графични софтуери за създаване и обработка на изображения. • Създава и оптимизира дигитални изображения за различни формати и цели (уеб, печат, анимация) • Прилага основни принципи на композиция и цветова хармония
Компетентности	• Демонстрира умения за самостоятелно създаване на дигитални произведения • Оценява визуалния ефект и въздействие на дигиталното изображение
Резултат от учене 12.2	Познава дигиталния илюстративен процес
Знания	• Познава етапите на разработване на дигитална илюстрация: идея, концепция, скица, финален продукт • Разбира принципите на стилистично единство, визуален разказ и композиционна логика • Познава техниките за работа със слоеве, маски и филтри
Умения	• Разработва концепция и визуални елементи на дигитална илюстрация • Използва инструменти за рисуване, редакция и цветокорекция • Създава серия илюстрации със стилова последователност
Компетентности	• Аргументира избора на стил, техника и цветова палитра • Демонстрира креативност и методичен подход в дигиталното проектиране
Резултат от учене 12.3	Познава развитието на анимацията
Знания	• Описва в исторически план основните етапи в развитието на анимацията и визуалните изкуства • Назовава характерни особености на отделните етапи от историята на анимацията • Познава различните техники и технологии за създаване на анимация (класическа плакова технология, рисунка върху хартия, рисунка върху лента, живопис под камера, пясъчни техники, игленекран, изрезкови техники, обемни техники, пиксилация, 2D и 3D компютърно генериране на обекти) • Описва ролята на компютърната анимация днес
Умения	• Използва елементи, символи, образност от историята на визуалните изкуства в проект • Разбира влиянието на историческите етапи върху съвременното развитие на анимацията

ПРОЕКТ

	• Изследва методи и техники от традиционната и от останалите видове анимация • Проучва новите тенденции в компютърната анимация
Компетентности	• Способен е да проследи развитието на технологичния процес при създаване на анимация • Способен е самостоятелно и в екип да предложи съвременна интерпретация на сюжет, образност, техника от традиционната и от останалите видове анимация, или визуалните изкуства
Резултат от учене 12.4	Познава основните принципи на анимацията
Знания	• Описва основните елементи на композицията: линия, форма, цвят, обем, светлосянка, фактура и текстура • Описва визуалното въздействие на композиционните елементи • Назовава принципите на композицията: равновесие, единство, композиционен център • Изброява композиционните средства: ритъм, контраст, нюанс, пропорция, мащаб и др. • Описва видовете композиция
Умения	• Тълкува символичното значение на елементите на композицията • Изгражда визуално послание чрез елементите на композицията • Анализира дадена композиция • Прилага принципите и средствата за постигане на хармонична композиция • Избира целенасочено обоснован композиционен център
Компетентности	• Способен е самостоятелно да изгради въздействаща композиция по задание с ясно послание, съобразена с основните принципи
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва и разяснява основите на анимацията • Обяснява основите на дигиталната графика и формати. • Разпознава подходящи софтуери и техники за различни видове цифрово съдържание • Обяснява принципите на композиция, перспектива, стил и цветова хармония Част по практика на професията: • Експортира изображения в подходящ формат, съобразен с изискванията • Разработва концепция и изпълнява дигитални произведения съобразно задание

ПРОЕКТ

	• Изпълнява задачи с правилна употреба на софтуерни инструменти • Създава завършен проект с композиционна, цветова и стилистична последователност • Демонстрира креативност, методичност и качество на изпълнението
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 13	**Изкуство на книгата, илюстрация и визуален разказ**
Резултат от учене 13.1	Познава историческото развитие, материали и форми на книгата
Знания	• Познава основните етапи на развитие на книгата: ръкописна традиция, ранно печатане, индустриален печат, съвременна книга и дигитални формати • Познава видовете книги през епохите и специфичните технологии на създаването им
Умения	• Разпознава различни исторически типове книги, материали и техники по визуални характеристики. • Описва връзката между технология, съдържание и визуално оформление
Компетентности	• Анализира развитието на книгата като културен и художествен феномен • Оценява влиянието на материалите и технологиите върху формата, дизайна и начина на четене
Резултат от учене 13.2	Извършва анализ на текст и художествена интерпретация в илюстрацията
Знания	• Познава методи за анализ на литературен текст – сюжет, атмосфера, персонажи, символика • Познава интерпретационни подходи и стилови направления в илюстрацията и визуалната култура
Умения	• Извлича визуални мотиви от текст и разработва концепция за илюстрация или серия изображения • Създава композиции, които подчертават наративната структура
Компетентности	• Прилага интерпретативни и художествени стратегии при създаване на илюстрации за различни жанрове, включително детска литература • Аргументира творческите си решения, създавайки единна визуална линия в проект
Резултат от учене 13.3	Създава визуален разказ - комикс, последователни изображения и детска стилизация

ПРОЕКТ

Знания	• Познава принципите на разкадровката, панелите, темпото и визуалната йерархия • Познава особеностите на детската визуална комуникация — форма, цветност, ниво на абстракция
Умения	• Разработва персонажи, среди и последователни сцени с ясна емоционална динамика • Използва графични елементи на комикса (балони, звукопис, визуални символи) и адаптира стила към детска или друга специфична аудитория
Компетентности	• Създава завършен визуален разказ: комиксова страница, графична новела или детска илюстрация • Поддържа стилистична последователност и четивност във визуалния наратив
Резултат от учене 13.4	Създава книжно оформление - типография, корица и подготовка за печат
Знания	• Познава елементите на книжния дизайн: структура на страницата, полета, колони, визуален ритъм • Познава принципите на типографията, шрифтови семейства, йерархия, корична композиция и технически изисквания за печат
Умения	• Проектира оформление на страница/развор, комбинира текст и изображение • Разработва концепция и финален дизайн на корица. • Подготвя файлове за печат и дигитални формати (формати, резолюция, цветови режими, bleed)
Компетентности	• Създава професионално оформени книжни проекти (миникнига, илюстрирана глава, корица) • Реализира цялостен художествен процес — от концепция до готов продукт, пригоден за печат и дигитална дистрибуция
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Прави точен и аргументиран избор на ключови сцени, мотиви и персонажи • Разработва концепция за илюстрация на базата на текстов анализ Част по практика на професията: • Създава визуални решения, които подчертават атмосфера и наратив • Разработва композиции със зрима наративна логика • Прилага подходяща художествена техника (аналогова, дигитална или комбинирана) • Постига стилова последователност, характерност и визуална четивност • Проектира страница или разтвор с балансирано взаимодействие между текст и изображение

ПРОЕКТ

	• Разработва концепция и финален дизайн на корица • Подготвя коректни файлове за печат/дигитален формат: резолюция, bleed, цветови профили, формати • Създава завършен малък издателски проект (миникнига, илюстрирана глава, корица)
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 14	**Комуникация и презентиране**
Резултат от учене 14.1	Комуникира в художествена и учебна среда
Знания	• Познава основна лексика и фрази, свързани с изкуството, материалите и инструментите • Разбира кратки инструкции, описания и обяснения, включително на чужд език • Разпознава базови граматически структури, необходими за професионално общуване
Умения	• Описва процеса на работа в ателието – материали, техники, инструменти • Следва устни и писмени инструкции, свързани с учебни и творчески задачи
Компетентности	• Комуникира уверено в учебна и творческа среда • Използва подходящи езикови формули за вежливо и професионално общуване • Проявява интерес към културните и езикови особености
Резултат от учене 14.2	Извършва описание и представяне на художествена творба
Знания	• Познава терминологията, свързана с формата, цвета, светлината, композицията и стила • Познава ключови изрази за анализ и интерпретация на художествено произведение • Разбира структурата на описание и презентация на творба
Умения	• Описва картина, скулптура или графика, използвайки подходящи термини • Представя процеса на създаване на творба – идея, материали, техника, формат • Съставя кратък писмен текст (описание или есе) по дадена тема
Компетентности	• Аргументира избора си на техника или тема на чужд език • Изразява лична оценка и впечатление от художествено произведение • Проявява културна осъзнатост при работа с международни образци
Резултат от учене 14.3	Участва в професионална комуникация и сътрудничество

ПРОЕКТ

Знания	• Познава фрази и структури, използвани в работна и изложбена среда • Познава как се изготвя кратко професионално представяне (CV, portfolio description) • Разбира езиковите форми на писмена комуникация (e-mail, покана, заявление)
Умения	• Създава кратка писмена кореспонденция – писмо, имейл, покана за изложба • Представя творчески проект пред публика или комисия на чужд език • Участва в диалог или симулация на професионална ситуация (интервю, изложба, арт форум)
Компетентности	• Използва езика адекватно в професионален контекст • Работи в екип и комуникира ефективно при общи задачи • Показва увереност и културна толерантност в международна среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава терминология, фрази и структури, използвани в работна и изложбена среда Част по практика на професията: • Използва професионална терминология свободно • Комуникира уверено • Произношението и граматиката са коректни • Демонстрира творческо и културно самосъзнание
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 15	**Организиране, планиране и осъществяване на цялостен творчески процес – самостоятелно и в група**
Резултат от учене 15.1	Формулира задание и извършва подготовка на творческия процес – самостоятелно и в група
Знания	• Познава компонентите на проектното задание: цели, функции, ограничения, изисквания, целевите групи • Разбира принципите на предварителния анализ и оценка на възможностите за реализация • Познава методите за формиране на визуална и техническа информация при стартиране на проект • Познава методите и критериите за участие и формиране на творчески колектив
Умения	• Формулира ясно целите и параметрите на творческото задание • Открива и систематизира необходимата информация за изпълнение на творческата задачата

ПРОЕКТ

	• Изготвя първоначални скици, схеми, планове и описания по творческото задание • Участва, формира и ръководи творчески колектив • Управлява творчески процес
Компетентности	• Анализира, структура, участва и ръководи творчески проекти • Обоснова задание, организира, участва и ръководи проектантската фаза на цялостен художествен процес
Резултат от учене 15.2	Организира работната среда, подготвя материали, пособия и консумативи, планира и разпределя ресурси, участва и ръководи дейностите
Знания	• Познава принципите за подреждане и безопасно използване на работното пространство • Определя правилата за работа, поддръжка и съхранение на материали и инструменти • Познава технологичната последователността, методите за изготвяне на работен график, самостоятелно и в група
Умения	• Организира работната среда според спецификата на материалите, техниката и технологията • Подбира, подготвя и структурира необходимите материали и инструменти • Изготвя работен график, формира и ръководи група, разпределя ролите и дейностите в групата • Планира творческите дейности • Управлява творчески процеси, проекти и ресурси в областта на изящните изкуства
Компетентности	• Работи самостоятелно или формира и ръководи групи • Създава ефективни и безопасни условия за изпълнение на художествената творба • Проявява отговорност и професионално отношение към работната среда
Резултат от учене 15.3	Менажира цялостен творчески процес, извършва финансово планиране и оценка на себестойността и реализация
Знания	• Познава принципите и методите за менажиране на цялостен творчески процес • Познава принципите за изчисляване на себестойност на продукт или проект • Познава видовете разходи: материали, труд, консумативи, енергия, технологични операции • Познава основите на бюджетиране при творчески и производствени дейности • Познава факторите, влияещи върху икономическата целесъобразност на решенията
Умения	• Планира и ръководи мениджмънта на цялостен творчески процес • Изчислява ориентировъчната себестойност на продукт или проект • Планира разходите за материали, труд и консумативи

ПРОЕКТ

	• Избира материали и техники в рамките на предварително зададен бюджет • Анализира финансовата обоснованост на предложени решения и предлага оптимизации
Компетентности	• Владее мениджмънта на цялостен творчески процес • Оценява самостоятелно финансовите параметри на проект или изделие • Взема обосновани решения, съобразени със себестойност, бюджет и налични ресурси • Прилага икономическо мислене в процеса на планиране и изпълнение на проектните дейности • Оптимизира разходите, без да нарушава качеството и художествено-творческите изисквания
Критерии за оценяване	Част по теория на професията: • Описва принципи за планиране, организация и ресурсно управление • Познава правила за безопасност и организация на работната среда • Демонстрира знания за принципите на себестойност, бюджетиране и финансово планиране Част по практика на професията**:** • Изготвя работен план-график • Организира последователността на дейностите. • Подготвя работната среда и ресурсите ефективно • Изчислява себестойност и планира разходи в конкретен проект, като предлага реалистични финансови оптимизации
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 16	**Анализ, оценка и методи за усъвършенстване на цялостната творческа дейност**
Резултат от учене 16.1	Анализира и оценява авторските си дейности във всяка фаза – проект, мениджмънт, реализация
Знания	• Познава критерии за оценка на творческия процес-функционалност, естетика, безопасност, иновация, качество • Познава критерии за оценка на мениджърските и финансови процеси • Разбира значението на самооценката и професионалната рефлексия за постъпателно творческо развитие
Умения	• Анализира резултатите спрямо поставените цели • Идентифицира силни и слаби страни • Използва обратна връзка за обективно оценяване
Компетентности	• Оценява самостоятелно качеството на работата си • Формулира реалистични изводи и предложения за подобрение
Резултат от учене 16.2	Прилага методи за усъвършенстване на цялостния творчески процес

Знания	• Познава методи за оптимизация на идеята и технологията • Разбира ролята на експеримента и прототипа за усъвършенстване
Умения	• Преработва елементи от проекта за по-добра функционалност или естетика • Експериментира с алтернативни материали, техники и технологии • Прилага обратна връзка за подобряване на крайния продукт
Компетентности	• Развива проекта на базата на критичен анализ • Демонстрира стремеж към професионално усъвършенстване
Резултат от учене 16.3	Извършва документиране и представяне на анализа и оценката на авторските дейности
Знания	• Разграничава формати за представяне-портфолио, доклад, визуална презентация • Познава методи за документиране на етапи: снимки, скици, варианти
Умения	• Изготвя писмена или визуална самооценка • Подбира подходящи материали за аргументация • Представя резултатите пред аудитория
Компетентности	• Документира и аргументира професионално целия процес • Презентира ясно и убедително изводи и препоръки
Критерии за оценяване	Част по теория на професията: • Описва критерии и методи за самооценка • Обяснява стратегии за подобрения Част по практика на професията: • Изготвя писмена или визуална самооценка • Преработва части от проектното решение • Представя резултатите с ясна аргументация
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № … от списъка по т. 3.1. (мин. 3 броя ЕРУ, поне 1 ЕРУ е от специфичната ПП)
III	**4**	**Неприложимо**
IV	**5**	**Неприложимо**

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер.

Обучението по теория на професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“ се осъществява в специализирани учебни кабинети или мултифункционални зали, които осигуряват благоприятна учебна среда, съответстваща на нормативните и педагогическите изисквания.

Кабинетите разполагат с учебна дъска (бяла или интерактивна в зависимост от възможностите на институцията), компютър за обучаващия, мултимедиен проектор и екран, интернет свързаност, както и достъп до електронни платформи за съвместна работа и споделяне на материали.

Инсталираният софтуер включва офис пакети, браузъри, видео и графични плейъри, а при възможност – и демонстрационни версии на професионални приложения за дизайн, визуализация и предпечатна подготовка. Поради спецификата на професията и бързо променящите се условия, ако липсват утвърдени учебници по дисциплината, следва да се използват на онлайн ресурси и адаптирани авторски материали.

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер.

Практическата подготовка по професията „Изящни изкуства (живопис, графика, стенопис, скулптура, дигитални изкуства, илюстрация и оформление на книги)“ се провежда в специализирани ателиета, оборудвани със стативи за рисуване и живопис, стативи за скулптура, предмети за учебните задачи, драперии, осветление, гипсови отливки, мултимедии и екрани, и учебна зала, оборудвана със съвременна компютърна техника и професионален софтуер.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалности от професионални направления „Администрация и управление“ и „Икономика“ от областта на висше образование „Социални, стопански и правни науки“ и от професионални направления „Теория на изкуствата“ и „Изобразително изкуство“ от областта на висше образование „Изкуства“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка, може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация „учител“.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация "учител", ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.

ПРОЕКТ